

SZIESZTA

SZERKESZTI: ÚJSZÁSZI ILONA, WERNER KRISZTINA ■ 2006. SZEPTEMBER 23.

NAPI MELLÉKLETEK

Hétfő A DÉL SPORTJA,

A PÉNZ BESZÉL

Kedd GYÓGY-ÍR

Szerda LÉGYOTT

Csütörtök BIZALMASAN

Péntek DÉLMADÁR

WWW.DELMAGYAR.HU

MARJANUCZ LÁSZLÓ TÖRTÉNÉS SZERINT TÖRTÉNELMIETLEN AZ '56-OS PÁRHUZAM

„A tüntetés a kormány kritikája”

Forradalmi idöket élünk – mondják Szegeden az utcára vonulók, a budapesti Kossuth téren demonstrálók. Az egy héttel ezelőtti vasárnap délután kezdődő forró szeptember forgatókönyvében föl-föltűnnek a történelemből, az 1848-as és az 1956-os forradalomból ismert helyszínek, elnevezések és reakciók. Forradalmi idöket élünk? – kérdeztük a történészt, Marjanucz Lászlót.

A forradalmi helyzet az, amikor egy szisztéma válik működés-képtelenné a hatalom intézményrendszere pedig diszfunkcionálissá. Ekkor a politikai és a társadalmi válságot a hatalom aktuális birtoklói nem tudják kezelni – véli Marjanucz László, a Szegedi Tudományegyetem Új és Legújabbkori Magyar Történeti Tanszékének vezetője. E kritériumnak nem felel meg a mai magyarországi helyzet.

Demonstrációk

A politikai tüntetés szintjére jutott a kormánykritika, de nem jutott válságba a társadalmi szisztéma, a piaczgazdasági be rendezkedés – így a történész.

Ami a Parlament előtt és az ország nagyvárosaiban történik, az a kormánykritika békés eszközökkel való, demokratikus megnyilvánulása. Ám ami Budapesten a tévénél a múlt vasárnap éjjel kezdődött és keddre virradóan az utcákon megismétlődött, az nem forradalmi fölkelés, de kimeríti a zavargás fogalmát. A tévé ostroma ugyanis nem tekinthető a

progresszív változtatás olyan szimbólumának, mint a Landerer-nyomda kézrátétellel való elfoglalása 1848-ban – magyarázza a történész.

A mostani társadalmi ellenállást közvetlenül a Gyurcsány-beszéd napvilágra kerülése váltotta ki, mert lepleződött a hatalomgyakorlás valódi indítéka és célja: a politika nem a jövő szolgálataért kellett, hanem a hatalomban maradásért, illetve annak újbóli megszerzéséért. Ez a politika akkor sem fogadható el fejlett öntudatú társadalomban, ha a lakosság félrevezetését, azaz a választások megnyerését az ő érdekükben álló reformok megvalósításának szándékával indokolják. A reform a jövő megváltoztatásának programja, vagyis elvileg értékes politikai vállalkozás, a nemzet egészét szolgálja. Az ezzel kapcsolatos kommunikáció viszont verbális zűrzavart tükröz, mert a kényszerintézkedéseket is reformnak álcázza.

A helyzet erkölcsi vetülete is összetett, hiszen a hazugságból nem lehet erényt ková-

A fiatalok vezetik, juttatják csúcsra a menetet

FOTÓ: KARNOK CSABA

csolni, mint ahogy a hazugság bevallása sem erény. Az igazság azért jobb a hazugságnál, mert nem kell félni, hogy kiderül. Tehát fordított logikát követ a kormány, ami a régi erkölcsök talaján állóknál, az értékelvű politizálásban hívóknél ellenállást váltott ki.

Forgatókönyvek

Nem szokott forgatókönyve lenni a forradalmaknak. Azok

többször spontánul, váratlanul, vagy akut társadalmi vagy politikai probléma esetén robbannak ki – hangsúlyozza Marjanucz László. Történelmietlen az '56-tal való párhuzam. Akkor egy fölültől és kívülről ránk erőltetett, a magyar történelmi hagyományoktól idegen gazdasági és társadalmi rendszer ellen kelt föl a nemzet. Most nem erről van szó, hiszen 16 éve demokráciában élünk. Itt és

most ennél kisebb dologról van szó. A kormány szerencsétlen taktikájának, rossz húzásának társadalmi-politikai következményét szenvedjük.

Szimbólumok

Igaz, 1956-ban az egyetemisták petíciója a márciusi ifjak 12 pontjára rímelt, csak hogy az a petíció akkor mély társadalmi probléma orvoslására tett kísérlet. A '48-as ifjak nyomda-

foglalásának emlékét idézte föl a rádió '56-os ostroma. Ezek a forradalmi változás szimbólumai. Ezen szimbolikus lépések mostani megismétlésével a megmozdulás jogosságát és igazságosságát próbálnák hangsúlyozni a résztvevők – tárja föl az összefüggést a történész. De ettől még nincs forradalom, hiszen a feltételek, a körülmények, a helyzet ma alapvetően más – nem forradalmi. Ú. I.

'56-os forradalmár és ifjak az utcán

„Hazudtunk éjjel, hazudtunk nappal, hazudtunk minden hullámhosszon” – jellemezte Örkény az 1956-os forradalom előtti társadalmi közeget. „Hazudtunk reggel, éjjel, meg este” – lepleződött le a kiszívárgott Gyurcsány-beszéddel a mai hatalom. Mi az ismét utcán politizáló forradalmárt, a szegedi tüntetés vezérét, és legifjabb résztvevőinek arcát villantjuk föl.

MUNKATÁRSAINKTÓL

A villanyszerelőiséget is csak Budapestre menekülve szerezhettem meg – sajnálkozik a régimúlt miatt Fodor Imre, akit a honvédségnél ezredesi rangig jutó apja miatt büntetett az új hatalom. A fiatalok között forgolódo munkás jelen volt a Rákosi-rendszerben születő első demokratikus szervezet és annak az 1956-os forradalom kezdetén is fontos szerephez jutó követelése megfogalmazásakor. Aztán a szegedi utcai tüntetéseken ott volt a vörös csillagok leverésekor. A megtorlás idején fekete listára került, a rendszerváltozáskor pedig a munkástanácsok nevet máig őrző szakszervezet vezetőjeként vállalt közszerepet. Az ősz hajú, a munka frontján 43 évig harcoló forradalmár ismét utcára vonult: demonstrált a Parlament előtt, tüntet Szegeden. – Nem kérek abból, hogy az MSZMP fiókszervezete, a KISZ egykori vezető-

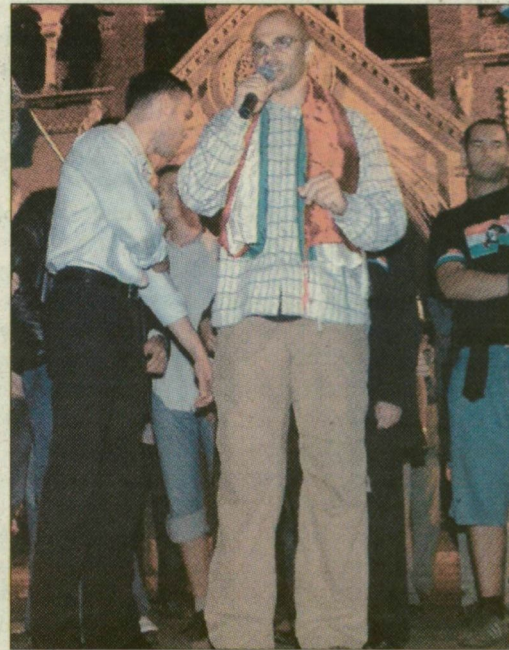
Az 1956-os forradalmár, Fodor Imre újra az utcán politizál FOTÓ: SEGESVÁRI CSABA

– A diákok kezdeményezték a tüntetést Szegeden – teszi helyre a dezinformációt Péter Árpád, aki gyógyszerészként és kívülállóként figyelte eddig a politikát. – Magyarország nem épülhet hazugságra, emellett teszek hitet azzal, hogy elmegyek tüntetni. A politika nem állhat a nemzet fölött. A tisztesség és az igazság iránti igény kerekedett felül bennem, amikor – hallva a gyurcsányi hazugsághoz hasonló agresszív jelszavakat – elmondtam véleményemet az első szegedi tüntetésen. A demonstrációk fő szervezőjének tartanak, bár spontán módon lettem vezető. Fölvállaltam, hogy szavaimmal és tetteimmel is vigyázom a megmozdulás

Fiatalok az élen

A fiatalok uralják a menetet. A 25 éves Sárdi Éva azt mondja: „Tölem, istenhívó embertől távol áll az erőszak. Azért álltam a tüntetők közé, mert azt szeretném, ha Gyurcsány távozna, s egy igaz, feddhetetlen, kikezdetetlen ember vezetné az országot!”

Kállai László egyetemista kijelenti: „Ez a mai Magyarország nem hasonlít arra a házara, amiben élni szeretnék. Kilátástalannak látom a jövőt, nem tudom, mi a helyes út, a hazugságok miatt nem lehet eligazodni. Gyurcsány nélkül talán még a baloldal is hitelesebb lenne. Változást szeretnék, ezért vagyok itt.”

A gyógyszerészből lett népvészér: Péter Árpád FOTÓ: KARNOK CSABA